

Nieuwe aanpak commissie Werken in de Zorg

10 juni 2020 (definitieve versie na afstemming met VWS)

Uitgangspunten nieuwe aanpak

- De **doelstelling** van het **actieprogramma** Werken in de Zorg is onverminderd actueel en belangrijk:
Ons doel is nu en in de toekomst goede zorg en welzijn te kunnen blijven bieden. Hiervoor is het essentieel dat we voldoende medewerkers hebben, die goed zijn toegerust voor en tevreden zijn met het belangrijke werk dat zij doen. Onze ambitie is daarom een tekort van nul of daar dichtbij.
- **Nieuwe werkelijkheid**
De situatie in de zorg is door de coronacrisis dramatisch veranderd. Samenwerking is opgebloeid waar die voorheen niet mogelijk leek, barrières zijn geslecht, maar er zijn ook oude hardnekkigheden gebleven. Dat roept vragen op als: 'wat wilden we, wat gebeurde er tijdens de crisis, zijn de ambities nu veranderd'? Als het stof een beetje is neergedaald zal er ook in de regionale samenwerkingsverbanden gereflecteerd worden op dit soort vragen.
- **Rol commissie - Wat staat ons te doen?**
De arbeidsmarktproblematiek is onverminderd actueel en dient adequaat tegemoet getreden te worden. De 5 vliegwiel zijn daarvoor nog steeds goede dragers. Wel heeft de coronacrisis allerlei nieuwe werkwijzen laten zien. Ongewild is in het zorgveld een experimenteerruimte ontstaan waarin dingen zijn verschoven, onder druk gezet, geforceerd. Het is belangrijk de ervaringen die daarmee zijn opgedaan op te halen en te bezien hoe ze de arbeidsmarktaanpak kunnen louteren. De commissie voert daarom gesprekken vanuit een veranderde invalshoek: **leren**, ophalen van de lessons learned en helpen die verder te brengen. De commissie zal niet langer (ook) inzetten op oordeelsvorming (hoe is een individuele regio bezig met het arbeidsmarktvraagstuk?), maar rapporteren over verworvenheden en VWS en de regio's in algemene zin adviseren over verdere stappen. Er zal daarom geen advies per regio worden uitgebracht en ook de koppeling met de Sectorplan Plussubsidie wordt losgelaten.
- **Thema's met prioriteit**
VWS wordt graag geadviseerd langs de lijnen van de 5 vliegwiel. Daarbij hebben 3 thema's, in de tijd gezien, prioriteit: behoud, betrokkenheid zorgprofessionals en onderwijsvernieuwing. Hier zal in de tijdsplanning rekening mee worden gehouden.

Vraagstelling

Kernvraag: Welke lessen zijn er te leren voor de regionale en voor de landelijk arbeidsmarktaanpak in Zorg & Welzijn vanuit de Coronacrisis? Hoe bouwen deze lessen voort op de eerdere adviezen en waar zijn deze anders?

Subvragen:

- Is de aanpak van het arbeidsmarktvraagstuk opgeschoven in de richting die vóór de crisis wenselijk leek? (zie eerdere adviezen t.a.v. 5 vliegwiel)

- Welke nieuwe manieren van werken hebben zich ontwikkeld die het waard zijn behouden te blijven en waar tekent de kans op verdere vernieuwing zich af?
- Hebben zich manieren van werken ontwikkeld waar het verstandig is weer afscheid van te nemen?
- Welke oplossingen zijn er mogelijk voor knelpunten/barrières/conflicten die zich hebben voorgedaan?
(Dit kan ook zitten in 'oude paden' die niet tijdig verlaten zijn.)

Langs dit soort lijnen, met als ordening de 5 vliegwiel, zal de commissie concrete adviezen uitbrengen aan de bewindslieden van VWS en aan de regio's in algemene zin. Daarbij hanteert de commissie een scherpe focus op de arbeidsmarktproblematiek. De commissie zal trachten onderscheid te maken tussen lessen voor de regionale samenwerkingen en lessen voor individuele zorgorganisaties. De nadruk ligt, gezien de opdracht van de commissie, op het eerste type lessen. Het tweede type beschouwen we als mooie bijvangst.

Deliverables en oplevering

15 oktober 2020¹:

- 2 Rapportages met lessen en adviezen t.a.v. de thema's:
 - Behoud & Betrokkenheid zorgprofessionals²
 - Onderwijsvernieuwing

1 december 2020:

- 2 Rapportages met lessen en adviezen t.a.v. de thema's:
 - Innovatie
 - Anders besturen
- Een overall rapportage waarin alle thema's met elkaar in verband worden gebracht en overkoepelende lessen en adviezen een plek krijgen.

Aanpak

De commissie combineert input vanuit verschillende 'bronnen' voor haar advisering:

A. Scan van relevante artikelen / studies

Er is ontzettend veel verschenen over de (invloed van de) Coronacrisis. De commissie focust zich op die studies/artikelen met een relatie tot de arbeidsmarktproblematiek. En gebruikt deze met name om het eigen beeld te vormen ter voorbereiding op de te voeren gesprekken (A en B). Een complete studie wordt door de AZW-monitor gedaan (zie E).

B. Thematische, bovenregionale gesprekken

Dit zijn online gesprekken met kleine groepen van smaakmakende, uitgesproken personen uit de regionale netwerken; bestuurders vanuit verschillende branches binnen Zorg & Welzijn, het onderwijs (mbo en hbo), gemeenten, zorgverzekeraars / zorgkantoren, regionale werkgeversorganisaties etc.

¹ In het instellingsbesluit staat 1 november opgenomen als opleverdatum voor deze beide adviezen. Voor de werkplanning van de commissie is het handiger uit te gaan van 15 oktober, maar dan is er dus nog enige uitloop.

² De thema's *Behoud van zorgprofessionals* en *Betrokkenheid en invloed van zorgprofessionals* worden vanwege hun inhoudelijke samenhang in één rapportage opgenomen.

Idee: Per thema (= 4, vanwege combi van 2 vliegwiel) afzonderlijke gesprekken organiseren met deelnemers uit 3 'typen regio's' (grote steden, ruraal, zwaar door Corona getroffen regio's). Dit betekent in totaal dus 12 online, bovenregionale gesprekken.

- C. **Gesprekken met specifieke sleutelpersonen of partijen die een relevante rol speelden** tijdens de Coronacrisis (of om andere redenen interessant zijn om te spreken). Denk aan de ROAZ-en GGD-en, defensie, bedrijfsleven etc.

D. **Gesprekken met zorgprofessionals**

De ideeën t.a.v. hoe dit te organiseren moeten nog uitgewerkt worden. Tenminste over de thema's behoud en betrokkenheid zorgprofessionals wil de commissie ook zorgprofessionals zelf spreken.

E. **Het observatieonderzoek van het AZW programma**

Het AZW-programma organiseert een observatieonderzoek (monitor) naar wat er in deze periode allemaal gebeurt rondom het werken in de zorg. De uitkomsten hiervan zullen in september beschikbaar zijn. De commissie benut de uitkomsten van het observatieonderzoek. Wat hiervan te leren, in relatie tot de 5 vliegwiel?

De commissie golft mee met de versoepeling van de *lockdown*. Dus:

- beeldbellen met individuen en kleine groepen
- gesprekken *in vivo* waar de 1.5 meter in acht kan worden genomen en persoonlijk contact toegevoegde waarde heeft

De commissie zal via de *stepping stone* methode bepalen welke personen en partijen te spreken. In gesprek met een eerste reeks sleutelpersonen zal gevraagd worden 'wie nog meer te spreken' om licht te werpen op de kernvraag en subvragen: Waar zijn interessante dingen gebeurd, lessen geleerd, of personen met interessante invalshoeken?

Al met al zal de aanpak dit jaar een meer organisch karakter hebben dan de strak georganiseerde gespreksrondes van de afgelopen twee jaar.

Planning

Een mogelijke planning voor bovenstaande aanpak is uitgewerkt in het gebruikelijke Excel overzicht. Kijk naar de werkmap Q3 en Q4.

Globaal ziet de planning er als volgt uit:

t/m eind juni	Formuleren hypothesen t.a.v. de thema's: Wat verwachten we te gaan zien? Welke hypothesen willen we toetsen? Van daar uit vaststellen: Wie willen we spreken per thema? (d.w.z. specifieke sleutelpersonen of partijen buiten de reguliere regionale netwerken om (C)
17 juni	Overleg commissie: hypothesen en wie spreken?
Voor 15-9	Thematische bovenregionale gesprekken (B) - behoud & betrokkenheid zorgprofessionals - onderwijsvernieuwing
Voor 1-11	Thematische bovenregionale gesprekken (B) - innovatie - anders besturen

Eind juni / Half okt	Gesprekken met specifieke sleutelpersonen / partijen (C)
Eind juni / Half okt	Afstemming met andere tafels / gremia die op vergelijkbare thema's adviseren. Tenminste zijn dit: tafel zorg-onderwijs (onderwijsvernieuwing), contourennota, draagkracht & positionering van de verpleegkundige.
Eind sept / begin okt	Duiding resultaten AZW monitor (E) (<i>duiding tussentijdse resultaten al eerder</i>)
15 okt*	Opleveren rapportages t.a.v.: - behoud & betrokkenheid zorgprofessionals - onderwijsvernieuwing
1 dec	Opleveren rapportages t.a.v.: - innovatie - anders besturen En de overkoepelende rapportage

*De commissie richt zich op 15 oktober als eerste opleverdatum, vanwege:

- haalbaarheid planning gesprekken (B en C)
- mee kunnen nemen van de uitkomsten van de AZW-monitor (E)
- tijdigheid adviezen / geen mosterd na de maaltijd
- eerste 'oplevering' niet te dicht op finale oplevermoment